1940 ий
24
МАЙ
№48 (661)
Акше 5 ыр.

10-шо ИЙ ЛЕКТЕШ

Чыла элласе пролетарий-шамыч, ушныза!

Рвезе Коммунист

ВЛКСМ Маробком ден Горком орган

ПЕРВИЧНЫЙ КОМСОМОЛЬСКИЙ ОРГАНИЗАЦИЙ-ШАМЫЧЫМ КОНКРЕТНО РУКОВОДИТЛАШ

Ленинско-Сталинский комсомолын уставыштыже каласыме:— „ВКП(б) деке лишем шога, тудын резервше да полышкалышыже лийын шога. Большевистский партий вуйлатыме почеш ВЛКСМ молодежым коммунизм духеш воспитатла, советский власть йыр чумырен шога“. Туштак „комсомолын негызшылан первичный комсомольский организаций-шамыч шотлалтыт, нуно ВЛКСМ райком але городской комитет дене пенгыдемдалтыт“, манын ойлалтеш.

Первичный комсомольский организаций-шамыч ВЛКСМ райком але городской комитет дене пенгыдемдалтыт гын, нунын дене конкретно руководитлыман, пашаштыт эреак полышым пуэн шогыман. ВЛКСМ райком-шамыч да горком первичный комсомольский организаций-шамыч дене конкретно руководитлат гын, нунын кеч могай пашаштат сай каяш тӱҥалеш.

Мемнан Марийский республикыштына южо ВЛКСМ райком-шамыч пытартыш жапыште первичный комсомольский организаций-шамычым конкретно руководитлаш тӱҥалыныт, нунылан полшат, паша ышташ туныктат. Садланак ятыр комсомольский организаций-шамыч кеч могай пашаштат активно участвоватлат. Комсомолец-шамыч пашаште примерым ончыктат.

Теве „Рвезе Коммунист“ колхоз (Йошкар-Ола район) пеленсе комсомольский организаций ятыр жап огыл пашам путырак начар ыштен. Тиде организацийлан полышым пуаш райкомол гыч Богомолов да Чакичев йолташ-шамыч верышке ятыр гана миен улыт. Пашаште конкретный полышым пуэныт. Садланак тиде организаций, эн шеҥгелан шӱдырнылшӧ гыч, Йошкар Ола районышто примерный комсомольский организаций лийын. Комсомолец-шамыч пашаште колхозник - шамычлан примерым ончыктат.

Сотнур район „У ял“ колхоз пеленсе комсомольский организаций, райкомолын конкретно руководитлымыжлан кӧра, районышто ик ончыл комсомольский организацийлан шотлалтеш. Комсомолец - шамыч колхозышто кугу авторитет дене пользоватлат. А авторитетшым колхоз пашаште примерым ончыктымышт дене налыныт. Комсомольский организацийын секретарьже П. И. Иванов йолташ пчеловодлан ышта пашашке серьезно относитла. Комсомолец - шамычын инициативышт дене тений угыч 2 фермым организоватлыме.

Йошкар-Олаштат, ВЛКСМ горкомын первичный комсомольский организаций-шамычым конкретно руководитлымылан кӧра, ятыр организаций-шамыч пашам сай ышташ тӱҥалыныт. Лесной техникум пеленсе (секретарьже Р. Уваров йолташ), Кооперсоюз пеленсе (секретарьже А. Волжанин йолташ) Кинотрест пеленсе (секретарьже В. Черетенин йолташ) комсомольский организаций-шамычат пашам сай ышташ тӱҥалыныт.

Туге гынат, чыла вереак огыл ВЛКСМ райком-шамыч первичный комсомольский организаций-шамычым конкретно огыл руководитлат. Южо райкомол пашаеҥ-шамыч верлашке лектыт гынат, конкретный полышым пумашышт уке, секретарь-шамычым паша ышташ огыт туныкто. А южгынамже йӧршешат огыт лек.

Теве „Куп-Сола“ колхозысо (У-Тор'ял район) комсомольский организаций районный центр деч 3 километр ӧрдыштӧ гына. Тиде организаций пашам путырак начар ышта, тений ик ганат комсомольский собранийым эртарыме огыл. Райкомолын пропаганда ден агитаций отделым вуйлатышыже Блинов йолташ тиде организацийышке уналыкеш мийме семын ик гана миенат, нимогай полыш пуде лектын каен. ВЛКСМ райком пленумын членже Ермакова йолташым „Куп-Сола“ колхозысо комсомолец-шамыч дене политучебым эртараш пропагандистлан утвердитлыме, но таче кече марте ик занятийымат эртарен огыл. Вет Ермакова йолташ политзанятийым эртараш веле огыл, комсомольский организацийын секретарьже А. Соколова йолташым паша ышташ туныктышаш ыле. „Лу эҥер“ колхоз (Йошкар-Памаш сельсовет, У-Тор'ял районак) пеленсе комсомольский организацийланат серьезный полыш кӱлеш. 1940 ийыште ик комсомольский собранийымат эртарыме огыл, комсомольский организаций шаланымаш состоянийышке шуын. Тиде организацийын тыгай положенийжым райкомол пашаеҥ-шамыч раш шинченыт гынат, полшаш шонен огытыл, тений ик еҥат райкомол гыч лийын огыл. Шукертсе комсомолец - учитель П. А. Яриков йолташат икмыняр полшен кертеш ыле, но тудо нимынярат огеш интересоватле. Яриков йолташ агитатор улеш, а агитационно-массовый пашам йӧршеш ыштымашыже уке.

Тыгай пример-шамычым республикыште моло вереат ончыкташ лиеш. Нине пример-шамыч гычат рашак пале, южо ВЛКСМ райком-шамыч первичный комсомольский организаций-шамычым конкретно огыл руководитлат.

ВЛКСМ райком-шамыч да горкомлан комсомолец-шамыч коклаште паша утларак сай кайже манын, первичный комсомольский организацийлаште, уналыкеш миен толмо семын огыл, а конкретно полшен, паша ышташ туныктышышт кӱлеш. Первичный комсомольский организаций-шамычым конкретно руководитлымашке кусыман.

Майский парым куралыт

Звениговский район, Нуктужский сельсоветысе „Ончыко“ промколхоз 19 майыште парым куралаш тӱҥале. Первой кечыште 7 гектарым куралме.

А. Смирнов.

КОМСОМОЛЕЦ-ШАМЫЧ АКТИВНО УЧАСТВОВАТЛЕНЫТ

Сотнур районысо комсомолец-шамыч шошо ага жапыште активно участвоватленыт.

„Пионер“ колхозын председательже Г. В. Беляков йолташын сайын вуйлатымыже дене шошо агам 5 кечыште тӱрыс пытарен. Эр ӱдышаш культурым 35,8 гектар олмеш 43,6 гектарым ӱдымӧ. Ӱдымаште агротехнический мероприятийым илышыш тӱрыс пуртеныт. Комсомолец-шамыч паша нормым 150—160 процентлан теменыт. Тыгак „Ӱжара“ колхозын председательже Т. С. Емельянов йолташат шошо агам успешно завершитлен.

Район мучко шошо ага жапыште 31 у стахановец кушкын.

Комсомолец М. Григорьев йолташ (Киров лӱмеш колхоз) 2 лемехан плуг дене 1,20 гектарым куралме олмеш 1,68 гектар марте куралын. Комсомолка О. Васильева йолташ („Москва“ колхоз) тырмалымаште нормым 120 процент марте темен толын.

2-шо номеран тракторный бригадын трактористше В. Кондратьев йолташ 13 гектарым ӱдымӧ олмеш сменыште 17 гектар дене ӱден.

Чыла тиде агитационно-массовый пашам сайын ыштымылан кӧра лийын. Шошо ага жапыште агитатор, беседчик да чтецлан район мучко 131 комсомолец ыштен.

„Рвезе Коммунар“ колхозын агитаторжо И. Р. Романов йолташ СССР Верховный Совет Кудымшо Сессийын материалжым тӱрыс умылтарен. Тудо международный положений нерген беседымат ятыр эртарен.

А. Н. Никитин йолташ („Ӱжара“ колхоз) ВКП(б) ЦК ден СССР Совнаркомын пунчалже-шамычым колхозник-шамыч коклаште умылтарен.

Комсомолын инициативыже дене шошо ага жапыште 40 номер пырдыж газетым лукмо. Колхозник-шамычым культурно обслуживатлашлан организоватлыме 19 еҥан агитбригада 4 сельсоветым обслуживатлен. Агитбригада колхозлаште „Честь“, „Пустяк паша“ ньесым ончыктен, ятыр концертым пуэн.

А. Солдатов,
ВЛКСМ райком секретарь.

Йошкар-Оласе 10 №-ан средний школын строительствысе подсобный работница стахановка-комсомолка Р. Кусниева йолташ.

Тудо кечаш паша нормым 156 процентлан тема.

Фото М. Чуршуковын.

СОВЕТСКИЙ СОЮЗЫШТО

Кисловодский долиныште персик

Пятигорск, 20 май. Ончылийын Ессентукский плодоягодный станций Кисловодский долинеш икмыняр персиковый пушеҥгым шынден ыле. Пушеҥгешамыч телым сайын эртареныт да плодым пуэныт. Тений станций ынде 5 гектаран персиковый садым иметла. Кажне кумияш пушеҥге гыч 10 килограмм фрукта вучалтеш, а умбакыжым нуно 50 килограмм утла плодым пуаш тӱҥалыт.

Стальной стружка гыч брикет-шамыч

Горький, 20 май. Молотов лӱмеш Горьковский автозаводышто шуко жап бездействоватлыше брикет—прессым наладитлыме да эксплоатацийыш пумо. Кызыт стальной стружка гыч первый брикетым налме. Нуно ваграночный конгаште левыктылтыт. Предварительный счет почеш брикет—пресса заводлан икмыняр миллион теҥгеаш экономийым пуа.

Ботвинник—Рагозин матч

Ленинград, 20 май. (ТАСС). Ботвинник—Рагозин матчын 8-ше партийже исключительно остро эртен. Инициативым налшашлан Рагозин пешкым пожертвоватла. Туге гынат ошо-шамычын по пыткыжым Ботвинник отразитла. 24-ше ходышто Рагозин качест вым пожертвоватла, но тидат ошылан огеш полшо. 41-ше ходышто партий кӱрылтын. Мо дын налашлан Ботвинникын шансыже кугырак. Эрла партий мо дын пытаралтеш.

13 крахмальный завод

Калинин, 20 май. Тебелешский районышто крахмальный заводым ыштен шуктымо.

Тений областьыште 13 крахмальный завод ышталтеш. Завод-шамычым ышташлан 1.160 тӱжем теҥгем ойырымо.

Межрайонный больница

Минск, 20 май. Осипович районный центрыште (Могилевский область) 100 койка пурыман у межрайонный больницым ыштен шуктымо да тудо вашке эксплоатацийыш пура. Больница эн сай городской лечебный учреждений тип дене оборудоватлалтеш. Больницыште хирургический, терапевтический да родильно - гинекологический отделений-шамыч да санитарный пропускник-шамыч лийыт. Рентгеновский аппаратура шындалтеш да молат. Больницын стоимостьшо—1.250 тӱжем теҥге.

93

Ронго районысо „Пашазе" колхозын бригадирже комсомолец С. С. Петухов йолташ (шолаште) звеневод комсомолец А. М. Михайлов йолташ-лан шемшыданглан куралаш заданийым пуа.

Фото М. Чуршуковын.

Организоватленыт да монденыт

Кажне колхозлаште первичный комсомольский организацийым организоватлымаште ВЛКСМ Волжский райком пашам начар ышта.

1939 ий ноябрь тылзе гыч район мучко 2 организацийым велэ угыч организоватлыме. Угыч организоватлыме организаций - шамычлан конкретный полыш пумо нерген кӱлеш семын паша ышташ монденыт.

Теве 1939 ий 19 декабрьыште „Крестьянский под'ем" колхоз пелен (Помарский сельсовет) у комсомольский организацийым организоватлыме ыле. Тиде организаций икмыняр жап пашам ыштыш. Но ВЛКСМ райком могырым конкретный полыш лийдымылан кӧра шуко жап собраният лийын огыл, политико - воспитательный пашат огеш ыштал. Садланак вет комсомол радамыш декабрь тылзе годсек 6 еҥым гына приниматлыме да ынде пел ий эртен нуно комсомольский билетым налын огытыл.

Тиде организацийысе комсомолец-шамыч колхоз пашаште примерым огыт ончыкто. ВЛКСМ Волжский райком тиде организацийлан кӱлеш полышым пушаш.

И. Краснов.

Комсомольский организаций-шамычын пашаштым саемдыман

(Юнкор письма-шамыч обзор)

Ленинско-сталинский комсомол партийын боевой помощникше улеш. Тидым республикысе ятыр комсомольский организаций-шамыч шке пашашт дене раш ончыктен шогат.

Теве Кужеҥер район „Нива" колхоз пеленсе комсомолец-шамыч колхозный пашаште активно участвоватлат. Кумышо Сталинский Пятилетка лӱмеш социалистический соревнованийыш ушненыт. Соревнований дене чыла звено да посна колхозник ден колхозница-шамычым авалтыме. **(А. Кошкин).**

Тыгай ончыл комсомольский организаций-шамыч республикыште ятыр улыт. Но туге гынат, але ятыр комсомольский организаций-шамыч пашам начар ыштат.

Йошкар-Ола район „Трактор" колхоз пеленсе комсомольский организацийын пашаже путырак начар. Несоюзный молодежь коклаште пашам огыт ыште. Колхозышто оборонный пашам тунемашлан кружок-шамычымат организоватлыме огыл. Комсомолец-шамычын дисциплинышт лушкыдо. Колхозный пашаш огыт кошт, манын **М. И. Орехов** йолташ воза.

„Ушнымаш" колхозышто (Ронго район) воспитательный пашам начар шындымылан кӧра комсомолец-шамыч быт шотышто разложитлалтыныт (Н. Эскаев ден А. Эльмекей) манын **Н. С. Иванов** йолташ воза.

Комсомолец-шамыч колхоз пашашке огыт кошт. Тидым утларакше Звенига район „Ударник" колхоз пеленсе комсомольский организацийыште ужаш лиеш. Тиде организацийысе комсомолец-шамычын ӱдыр-шамыч деке подходышт комсомольский огыл. Комсомольский организацийын секретарьже В. Иванов йолташ пашам саемдышаш верч тыршa. **(М. В. К. ден М. А. А).**

Комсомольский организаций-шамычын пашаштым тыге кодаш огеш лий. Комсомолец-шамыч колхозный пашаште ончылно лийман, нуно инициативым ончыктышаш улыт.

Комсомольский организаций-шамычын пашаштым саемдымаште ВЛКСМ райком-шамычлан кабинет гыч вуйлатыман огыл, а верыш лектын конкретно полшыман.

КОММУНИСТ—АГИТАТОР

„Ударник" колхозышто (Ронго район) агитаторлан коммунист С. И. Никитин йолташ ятыр ий годсек ышта.

Тудо сельсоветыште ик ончыл агитаторлан шотлалтеш. Колхозник-шамыч коклаште кугу авторитет дене пользоватла.

Агитационно - массовый пашам тудо образцово шынден. Партий ден правительствын решенийыштым колхозный массылан эреак умылтарен шога, пашам план почеш ышта. Занятийым регулярно эртара.

Теве СССР Верховный Советын Кудымшо Сессийыште Молотов, Жданов, Зверев йолташ-шамычын ыштыме докладыштым, Сессийыште приниматлыме чыла закон-шамычым первой шке изучатлен пытарен да тидын дене чыла колхозник-шамычым охватитлен.

Кызыт ВКП(б) Центральный Комитет ден СССР Совнаркомын „Ял озанлык продукт - шамычым ямдылмаш ден налмаш политикыште вашталтыш-шамыч нерген" да кызытсе пытартыш пунчалыштым умылтара. Колхозышто пырдыж газетымат чӱчкыдын лукташ полша.

Никитин йолташ пашам сай ыштымыже дене пырля, колхозный агитатор - шамычымат паша ышташ тунукта.

Агитационно - массовый паша сай кайме дене тиде колхоз шошо агам кӱкшӧ качество дене да кӱчык срокышто эртарыш.

П. И. Бусыгин.

ШОНЫМАШКЫЖЕ ШУЫН

— Начальный школышто тунеммем годым, кече коден трахом черан ученик - шамычым эмлаш школышко трахомотозный сестра коштеш ыле. Тунамак мыйын ушышкем трахомотозный сестра лияш шонымаш пурен, — манеш Колокудо трахомотозный пунктын (Ронго район) сестраже И. Д. Кутузова йолташ. Шонымашым шукташлан тудо тунемаш кӱлеш, манын, шке ончыланже задачым шынден. Начальный школым пытарен лекмек, Верх-Ушнур неполный средний школышко тунемаш пурен, тудым сай отметка дене тунем лектын.

1939 ийын тӱҥалтышыштыже Кутузова йолташым Ронго райздрав трахомотозный сестра-шамычым ямдылыме курсышко тунемаш колтен. Курсышто уло кумылжо дене трахом черым эмлаш тунемаш тыршен.

Курсым тунем пытармекыже, Ирина Давыдовнам райздрав Колокудо трахомотозный пунктышко сестралан ышташ колта.

Практический пашан первый кечылаштыжак шемер масса дене пеҥгыде кылым кучаш, трахом черан-шамычым моштен эмлаш шке ончыланже задачым шынден. Тиде задача-шамычым Кутузова йолташ честь дене шукта.

8 тылзе жапыште Ирина Давыдовна 19 трахом черан еҥым тӱрыс эмлен. Ученик да допризывник-шамыч коклаште трахоман-шамычым эмлаш поснак кугу вниманийым ойыра.

Трахом черым вашке пытаршашлан лийын Кутузова йолташ кече еда колхозлашке лектын трахоман еҥ-шамычым эмла да беседым эртара. Колхозница - шамыч коклаште арулык нерген чӱчкыдын беседым эртарымылан кӧра, нуно кызыт арун, йытыран илаш тӱҥалыныт.

„Ушнымаш", „Кундыш", Пушкин лӱмеш колхозлаште кажне колхозник ден колхозница посна шӱргӱштышым иметлат, пӧрт кӧргыштат ару, пурет гын, лекметат огеш шу.

Тыгай сеҥымаш-шамычыш Кутузова йолташ, пашаш честно, добросовестно относитлымыжылан кӧра шуын.

Кутузова йолташын примерже моло трахомотозный сестра-шамычланат чапле пример улеш.

Ронго средний школын 3-шо „Б" классыштыже тунемше-ударница-шамыч „Утро" колхозын презыже-шамычым шефыш налыныт.

Снимкыште: ударница Егошина шке подшефный презые дене

Фото М. Чуршуковын.

ЙОШКАР-ОЛА СЫЛНЕШТЕШ

Марийский АССР Верховный Советын заседаний залешыже 20 майыште Иошкар - Ола Горсоветын вылымше сессийже эртыш. Тиде сессийыште „Олан благоустройствыжо нерген" депутат Строфилев йолташын докладшым да депутат Баронов йолташын содокладшым колыштмо. Тиде сессий Йошкар-Олаште илыше шемер-шамычлан да пӱтынь республикысе шемер - шамычлан исторический сессий лийын кодеш.

Вет шарналтыза-ян Йошкар-Олан революций деч ончычсо историйжым! Тунам, революций деч ончыч, тиде олаш царский правительствын чиновник, жандарм, купеч да поп-шамыч погиненыт, нуно шемер-шамычым пызырен, мыскылен иленыт. Шемер - шамычын пызыраш эше куштылгырак лийже, манын, царский правительство тиде олаш (тунамсе Царевококшайскеш) шуко черкым, монастырым да монь гына ыштыктен. Нимогай культурный пӧрт да школа лийын огыл.

Тиде олан тунамсе илышыжым да кызытсе пеледалтше чурийжым марий поэт Н. Казаков тыге сӱретлен ончыктен.

„...Лавра пыжаш улмаш Чарла ола.
Тул рӱдыш вошт сар алаша вола.
Кыреныт налыным тазан Чарлаш.
Чарлаште налыклан тюрьма улмаш.
Ончал-ян, кызыт мо шинчаш ковеш?
Каншан воктен столица нӧлталтеш.
У кече дене тӱзлана Йошкар-Ола,
Эрдене эр завод йӱк саламла.
Ужаргын кушнын, сӧралештын сквер—
Культурнын жап эртарме,
уш кандарме вер.
Вияш урем дене чыма авто,
Ронча эр южым самолет мотор.
Сеҥен кышал гай нугыдо лаврам,
Йошкар-Ола мотор столицыш
савырна".

Октябрьский социалистический революций деч вара тиде олан чурийже йӧршын вашталталтын. Шемер калыкын вуйжым агыртараше черке да монастырь-шамыч олмеш кугу зданий-шамыч, высший да средний учебный заведений-шамыч кушкыныт, нуно тӱжем дене национальный у кадрым ямдылен луктыт. Каныме жапым культурно эртарашлан театр, кинотеатр, клуб, стадион, тыгак пушеҥге дене сӧралгыше сквер-шамыч улыт. Олан йырже у завод-шамыч нӧлталтыт.

Кызыт олан чурийжым эшеат сылнештарашлан шуко средствам ойырымо. Тротуар-шамычым ышташлан 120 тӱжем теҥгем да корнылан мощенийым ышташлан 140 тӱжем теҥгем колтымо.

Орешко лӱмеш да Ната Бабушкина лӱмеш садым сылнештарымаште оласе комсомол пеш чапле инициативым ончыктен да кызытат ончыкта.

Но туге гынат але ятыр учреждений да предприятий-шамыч шке заниматлыме зданийыштлан культурный чурийым пушаш верч нимогай мерымат ыштен огытыл, шке зданийыштын сындымын использоватлат (Марпединститут да молат). Уличный комитет-шамычын пашаштым Горкомхоз огеш контролироватле. Оласе калыклан йӱштылмӧ верым саемдышаш верч Горкомхоз кызыт мартеат кӱлеш семын шоналтен огыл.

Марийский республикылан 20 ий теммашеш шкенан столицынан чурийже эше сылнын вашталтшаш, тидлан партий ден правительство чыла кӱлеш условийым пуэныт. Тидым илышыш пурташлан оласе комсомолын инициативыжым поддерживатлен, чыла общественно-стан, профсоюзым мобилизоватлыман.

Шкенан пеледалтше республикнан столицыже—Йошкар-Ола эшеат мотор столицыш савырнышаш.

Шадт Булат.

20 МАЙЫШТЕ ШКОЛЛАШТЕ ИСПЫТАНИЙ ТӰҤАЛЫН

ТӰҤАЛТЫШ ЧАПЛЕ

Классыште химия ден испытаний. Учительын ӱжмӧ почеш, икте почеш весе классный доска деке лектын, вопрослан отвечатлат, сложный формула-шамычым доскаш возат.

— Доска деке Зурина лектеш,— мане химия дене туныктышо Гарина йолташ.

Изирак гына капан, йытыра ӱдыр ончык лектын шогале. Тудын идалык мучко вучымо кечыже шуо. Тудо химия предмет дене шке шинчымашыжым проверятла да эше чот пеҥгыдемда. Ученица Зурина учительницан чыла вопросыжланат сайын, ӱшанлын отвечатлыш.

Тудын почеш Краснова, Тарасов лектыч. Нуно чыланат шонымашыштым шуктышт—испытанийым отлично сдатлышт.

Тыге Йошкар-Ола 7 номеран школын 9 „А" классыште химия дене 11 ученик гыч 7 ученикше „хорошо" да „отлично" отметкым налыч. Отличник-шамыч чыланат комсомолец улыт, общественный пашамат активно ыштат.

5 „А" классыште географий дене 20 ученик гыч 19 ученикше „отлично" да „хорошо" отметкым налыч.

Тиде классыште тунемше-шамыч русский язык ден испытанийлан поснак сайын ямдылалтыныт. Садланак вет диктант дене 27 ученик гыч 24 ученикше „отлично" да „хорошо" отметкылан сдатлышт. Нимогай сомнений деч посна каласаш лиеш, нуно устный испытанийымат русский язык дене сай сдатлат.

Тыге испытанийым успешно тӱҥалын, тунемме ийым сай результат дене эртарышаш верч учитель да ученик-шамыч уло кумылышт дене тыршат.

А. Абрамов.

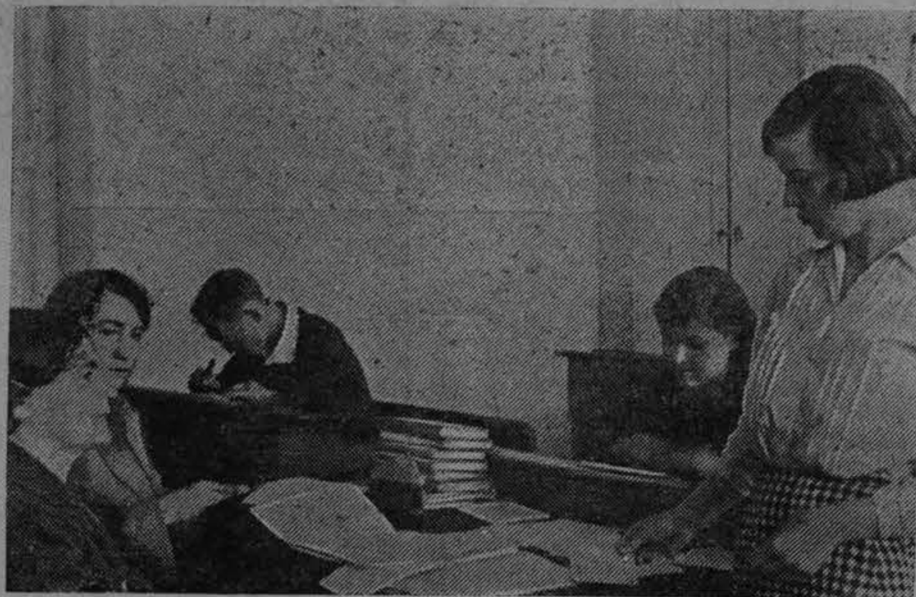

Йошкар-Ола 9-ше номеран средний школын 8-ше „Б" классыште физика дене письменный испытаний.
Снимкыште (шолаште): туныктышо Н. А. Матвеева йолташ; (пурлаште): А. Н. Камаевская вопрослан билетым налеш. Фото М. Чуршуковын.

Идалыкаш пашалан итогым ыштена

Мемнан Сенькан начальный школын (Йошкар-Ола район) IV-ше классыштыже 21 ученик тунемеш. Инструкций почеш 20 майыште эрденак ме испытанийым тӱҥална.

Первый кечыште ме родной йылме дене испытанийым эртарышна, „хорошо" ден „отлично" отметкым 11 ученик налыч. Кокымшо дене кумышо кечыште арифметика да руш йылме дене испытаний лие. Ученик-шамыч тыштат сай результатым ончыктышт.

Тыге ме кум кечыште 75 процентлан испытанийым эртарышна. Тений тунемме ийын планжым 100 процентлан темена.

Мемнан школна йоча-творчествым ончымаш олимпиадыштат районышто первый верым налын.

Школа заведующий А. В. Александрова.

ПЕРВЫЙ КЕЧЫН РЕЗУЛЬТАТШЕ

Эр. Школын площадыштыже йоча-шамыч модыт, куржталыт. 9 час шуо, звонок шергылте. Тачe 4-ше классыште тунемше-шамычын марий йылме дене письменный испытаний лиеш.

Классыш туныктышо Вадим Максимович, ассисент - шамыч: Агафия Николаевна да Александр Алексеевич пурышт.

Туныктышо Вадим Максимович диктантым умылтарыш да тунемше-шамыч возаш тӱҥальыч.

Письменный испытанийын результатше тыге лекте: 28 тунемше кокла гыч 2 „отлично" да 18 „хорошо" отметка дене возеныт. Молыжо — посредственно.

Тунемше-шамычлан каныме жапыштым культурно эртарашлан школышто пионерский комната уло. Тушто тӱрлӧ газета, журнал, у книга-шамыч, шашка, шахмат, да музыкальный инструмент - шамыч улыт.

В. М. Белов,

Семи-Сола начальный школа, Морко район.

ИСПЫТАНИЙЫН ПЕРВЫЙ КЕЧЫЖЕ

20-шо май. Жап але 7 шагат велэ. Но Коклала неполный средний школысо (Шернур район) ученик-шамыч школышко иктын-коктын толашат тӱҥалыч.

— Шукерсек вучымо кечына толын шу вет а? — ойла комсомолец Макматов.

— Да, толын шуо, — шыргыжалын вашмутым пуа Росляков.

— А тый, Прокоп, вет кокымшо сменыште улат? — йодеш Илья йолташыже деч.

— Чын. Мый кокымшо сменыште улам. Но мый чытен ыжым керт. Школышко ончыч толым, — решительно пелештыш Прокоп.

Жап 9 шагатыш шуо. Звонок ӱжым шергылтара. Тунемше-шамыч верышкышт шинчыч. Туныктышо ден ассисент-шамыч класслашке толын пурышт, испытаний тӱҥале.

7-ше классын тачe СССР Конституций дене испытаний. Туныктышо Александр Иванович билет-шамычым парт ӱмбаке пыштышат, кум тунемшым отвечатлаш ӱжӧ.

Тунемше - шамыч Сталинский Конституцийым раш палат. Нуно билетысе йодышлан вашмутым отлично пуат. Первый отвечатлыше Половников ден Макматов „отлично" отметкым налыч.

Ф. Шабердин.

ПОХВАЛЬНЫЙ ГРАМОТА ДЕНЕ ТУНЕМ ЛЕКТЫТ

4-ше класслаште тунемше-шамычын илышыштышт пеш кугу куанымаш — вет нуно тений первый гана испытанийым кучаш тӱҥалыт.

Ямбатровский тӱҥалтыш школышто (Морко район) 4-ше классыште тунемше отличник-шамыч Н. Ефремов ден Ф. Козлов испытанийлан сай ямдылалтыныт.

— Ме испытанийым чыла предмет денат отлично сдатлен, школым похвальный грамота дене тунем лектына, — маныт нуно.

А. Н. Николаев.

ПИСАТЕЛЬЫН ЧУРИЙЖЕ

(М. А. Шолоховын шочмыжлан 35 ий теммылан)

„Тихий Дон" ден „Поднятая целинан" авторжо пеш скромный. Тудын нерген каласкалашат пеш йӧсӧ.

1931 ийыште печатлалтше скупой автобиографийыштыже Шолохов тыге ойла: „Вешенский станица деч торашак огыл Кружилина хутореш 1905 ийыште шочынам". Тудын ачаже чумыр шке илышыже мучко профессийжым вашталтылын: „шибаят" (вольык наледыше) лийын, налме казачий мландеш киндым ӱден, хуторский масштабысе коммерческий предприятийыште приказчиклан служитлен, паровой вакшыште управляющий лийын да молат. Михаил Александровичын аваже — полуказачка, полукрестьянка. Ачаже эргыжым гимназийышке нангайчеке, аваже грамотылан тунемын. Тудо ачаже полшымо деч поснак эргыжлан письмам шке возынеже улмаш.

Гимназийыште Михаил Александрович 1918 ий марте тунемын. Гражданский война годым Донышто илен. Продработниклан ятыр ыштен. „1922 ий марте власто ватлыше бандит-шамыч почеш поктылынам, да бандит-шамычат мемнан почеш поктылыныт. Кузе пыштыме, тугак лийын. Тӱрлӧ переплетыштат лияш логалын..."

Шолохов 1923 ийыште возаш тӱҥалын. Тиде ий гычак тудын ойлымаш-шамычше комсомольский газета ден журналлаште коедаш тӱҥалыныт. 1925 ийыште тудын первый сборникше („Донские рассказы") лектын.

„Донские рассказы" нерген А. С. Серафимович тыге возен: Шолохов йолташын ойлымашыже-шамыч степьысе пеледыш гай, илыше тамга семын шогалыт. Просто, яндар, да рассказыватлымыжым шижат—шинча ончылнет шога. Йылмыже образный, тыгай сылне йылме, могай дене казачество кутыра. Кӱчык, да тиде кӱчыклыкшӧ илыш дене, напряжений, правда дене темын..."

Шке творчествыжым отличатлыше чыла сайжым Шолохов арален да моштен виянден. 1926 ийыште возаш тӱҥалме „Тихий Доныштыжо" „Донские рассказы" мотивше-шамыч поражатлыше вий дене йонгалтыч. Гражданский война жапысе донской казачествын историйжылан посвятитлыме шке эпопейжым пытарен шуктыде, Шолохов у, колхозный казачествым ончыктышо замечательный произведенийым—„Тихий Донын" кумышо книгаже дене ик ганаште гаяк лекше—„Поднятая целинам" пуа. Тиде произведений шке политический значимостьшо, художественный вийже дене исключительный да мемнан ял озанлыкым коллективизироватлыме нерген ик сай произведений улеш.

„Тихий Дон" романын шымыше ужашыже (4-ше книган икымше пелыштыже) писательын мастерствожо эша кӱшкӧ кушмашыжым тунамак демонстрироватлыш. А кандашымше ужашыже мемнам рашак ӱшандарыш: ме шкенан литературысо кугу явлений ончылно шогена—советский классикын кушмашыжым ончена.

„Тихий Донын" первой книгажак тудын авторжылан мировой известностьым завоеватлен. Тиде произведений ятыр шотышто знаменательный улеш. Тудо „лупшан казак" нерген, самодержавийын обезличенный да слепой орудийже нерген кугун шарлыше представленийым шалатен. Коршунов, Мелехов, Кошев, Котлярои-шамычын да моло казакын образыштышт казачествын класс шотышто шелалтмыжым блестяще почын пушо фигура ден явлений-шамыч запечатлитлыме улыт.

Изображенийын келге реалистичностьшо, Шолоховлан казачество кӧргысӧ классовый взаимоотношенийын сложный переплетшым, классовый расслоений ден сословный предрассудок кокласе противоречийым ончыкташ возможностьым пуэн.

„Тихий Донышто" казачествым моло калык деч ойырышашлан царизмын казачество кӧргыштӧ культивироватлыме сословный предрассудок-шамыч деч утаралт кертдыме Григорий Мелеховын трагедийжым ончыктымо. Григорий Мелехов кола тунам, кунам тудо калык деч шеҥгелан кодшыш лектеш, тудо жапыште, кунам донской казачествын эн сай ужашыже шке судьбажым советский властьын судьбаже дене пеҥгыдын кылден.

Григорий шке существожо дене мемнанат лийын кертеш ыле, тудлан шке жапыштыжак палыман ыле: кӧн велне истина да кудо лагерыште тудлан пытартыш марте лияш кӱлеш. Тудым ужын читатель Григорийын судьбажлан ойгыра. Донышто классовый кучедалмаш обстановкын чыла чрезвычайный сложностьын ончыде, тудо чын корным мушашлан правильный решений деке шукыж годым чак лийын.

„Поднятая целина" калыкын ончыкылык корныжым сӱретла, кудын деч Григорий ӧрдыжкӧ каен, казачествын шке кодшыжым окончательно сеҥымаш сложный процессым, казачествын шеҥгеке шупшшо тушман-шамыч дене последний схваткым, рабочий класс ден крестьянствын ужашыже семын казачество ден пеҥгыде союзыштым ончыкта.

(Мучашыже 4-ше стр.)

94

ИНОСТРАННЫЙ ТЕЛЕГРАММА-ШАМЫЧ

ЗАПАДНЫЙ ЕВРОПЫШТО ВОЙНА

Английский увертарымаш-шамыч

Лондон, 21 май. Рейтер агентство английский самолет-шамычын Роттердамыште нефтеперегонный завод ден нефтехранилищылашке налетым ыштымыштын подробностьшым увертара. Ик эн кугу нефтехранилищыш бомба - шамычын тура логалмыштым палемдыме ыле. Садлан кугу пудешталмаш лийын, тиддеч вара йыгыре улшо моло нефтехранилище-шамычат пудешталтыныт. Зенитный батарей-шамыч виян лӱйкаленыт гынат, налетышто участвовазлыше бомбардировщик - шамыч чыланат шке базышкышт пӧртылыныт.

Лондон, 22 май. Рейтер агентство тыге увертара: Лондонышто налме пытартыш сведений-шамыч почеш, западный фронтышто английский армий шке позицийжешамычым кучен шога. Английский позиций-шамыч деч югышкыла положений кызытат определенный огыл.

Морской министерство Па-де-Кале проливыште чылаже 43 тӱжем тонн водоизмещенияи английский транспортный судно ден танкер-шамычым вӱд йымак волтен колтымо нерген германский коммюникен утверждатлымыжым чын огыл манын опровергатла.

Сомма эҥер районышто немецшамыч теҥыз велышкыла виян чактарен толыт. Кызыт тӱҥ кредалмаш теҥыз деч 100 километр коклаште улшо Перрон ден Камбрэ пунктла деч востокыштырак каен шогышо линийыште, Сомма эҥерын тыгыде эҥерлажын ушнымо ужашыштыже Шельдат шумеш, лийын шога. Посна моторизованный германский часть-шамыч Перрон марте шуыныт. Чылам пален налше французский журналист Пертивакс тыге шотла: тиде районышто германский маневр-шамыч тичмаш сеҥымаш дене пытат гын, тӧ „эше Бельгийыште да Северный Францийыште кредалше англо-французский ден бельгийский войска-шамыч теҥызышке чактарен лукталтыт". Пытаралтше да локтылалтше танк-шамыч почти тунамак у танк дене вашталталтыт. „Пти паризьен" газетын военный обозревательжын мутшо почеш, кредалмаште участвоватлыше танк-шамыч войнa тӱҥалме годымсо деч шагал огытыл.

Лондон, 22 май. Рейтер агентство тыге увертара: Сомма эҥер деч северышкыла германский наступленийыште пеленышт зажигательный да пудешталтше веществошамычым иметлыше, парашютистшамыч тӱҥ рольым модыныт.

Камбрэ районышто пожар тӱҥалын. Тыгак Аррасс да Амьен кӱртньӧ корно станций-шамычат йӱлат.

Авиаций министерствын коммюникештыже тыге ойлалтеш: „20 майыште английский бомбардировщик-шамыч Аррасс, Камбрэ да Бапом районышто противникын бронетанковый колонылашкыже успешный налетым ыштеныт. Йӱд вошт шуко английский самолетшамыч Камбрэ - Ле - Като - Сен-Кантэн районышто да тыгак Эн эҥер деч северышкыла улшо чо ѕра лаште противникын войскажешамыч погынымо верлам атаковатленыт. 5 самолет базышке пӧртылын огыл.

Каныме жап годым чодраште кошташ эх, могай сай!
Снимкыште (шола гыч пурлашке) первый ряд: 7-ше номеран средний школын (Йошкар-Ола) ударницаже шамыч прогулкышто Л. Бакуленко ден Л. Полетаева. Кокымшо ряд: М. Егошина, Н. Скулкина, Ф. Варсонова, К. Латусина, А. Кузнецова да Г. Казаринова. Фото М. Чуршуковын.

Призыв кечым ямдылалтын вашлийыт

(Юнкор письма-шамыч обзор)

Пиалач молодежь призыв кечым куанен вуча. Тудо призыв кече марте ныл оборонный значоклан нормым сдатлышаш верч кучедалеш.

Теве „Чевер ӱжара" колхозысо (Шернур район) допризывник-шамыч С. Росляков, А. Абланов, И. Иванов да В. Шабердин ПВХО, ГСО да ВС оборонный значок-шамычлан нормым сдатлены. Кызыт нуно ГТО значоклан нормым сдатлат, манын **Е. Фонарев** йолташ воза.

Кужеҥер район Киров лӱмеш колхозысо допризывник - шамыч призыв кечым ныл оборонный значоклан нормым сдатлен вашлийыт. Допризывник-шамыч М. Дмитриев, Г. Дмитриев, И. Васильев, А. Ипатов да молат кум оборонный значок гыч иметлат. **(Д. Кориш).**

Призыв кечылан сайын ямдылалтме нерген Йошкар-Ола район, Кӱшнур сельсовет гыч **Соколов** йолташ увертара.

ФУТБОЛ ДЕНЕ МОДМАШ ЭРТЫШ

17 майыште Куракино средний школын футбольный полешыже (Параньга район) тиде школышто тунемше-шамычын да Параньгинский средний школышто тунемше шамычын футбольный командыштын йолташла вашлиймашышт эртыш.

Модмашын икымше таймыштыжак Куракино средний школын командыже пеш сай пасоватлен модо.

Модмаште 3:0 счет дене Куракино школын командыже сеҥыш.

Ф. М. Соколов.

ПИСАТЕЛЬЫН ЧУРИЙЖЕ

(МУЧАШ)

Колхозный казачество советский мландылан ятыр орденоносец, герой-шамычым пуэн. Шолоховын ончыктымо чыла прекрасныйже советский мландыште уждымо поянлык дене пеледалтеш. Сӧрем савырыме да тудо обильный урожайым пуэн.

Шолоховын творчествыже классический литературысо величайший мастер-шамычын эн сай традицийыштым да калык творчествын курымаш мудростьшым шке кӧргыштыжӧ шыгдарен. Советский литературын ыштен шуктымо чыла сайжым тудын творчествыже синтезироватла да шке шотшо дене тудлан ончыклык кушмашыжлан могучий стимул лийын шогалеш.

Шолоховын произведенийже-шамыч народный улыт. „Тихий Дон" ден „Поднятая целинан" тӱҥалтышышт калык творчествыште келгын кият. Великолепный Шолоховский йылме — авторский отступлений, ремарк да казак-шамычын сочный диалогышт-шамыч дене — народный мудрость дене да житейский обиходын опытшо, писе, живой наблюдений дене поян.

Шолоховский творчествын особенностьшо тыште: тудын образше-шамыч литературный персонаж лиймыштым чарнат да мемнам окружатлыше илышын явленийже лийыт. Тиде даже икмыняр курьез - шамыч декат лишемда. Шолоховский образын „прототипше-шамыч" айдеме - шамыч улыт. Писатель Первенцев ончыкта: „Донышто ятыр" „Кондрат Майданников-шамыч" илат, нуныдан тиде те огыл возалтында, манын ойлаш бесполезно лиеш. Москвашке донской казак-колхозник-шамычын хорышт дене пырля кугыза толын. Тудын илышыже ден Щукарьын образшым ыштышлан основа лийын, манын газетлаште сообщений лектын. Чынжымак гын, колхозник Воробьевын характерыштыже дед Щукарьын характерысе икгай черта улмылан тудым дед Щукарь манын лӱмденыт.

Советский калыкын йӧратымашыжым Шолохов шке произведенийже-шамыч дене да шке илышыже дене заслужитлен. Тудо чыла шке существожо дене калык дене кылдалтын: прекрасный писатель, стойкий большевик, калыкын заботыжо дене чаяннйжылан чудкий. Арамак огыл калык тудым СССР Верховный Советыш депутатлан сайлен, кугу доверийым оказатлен, арамак огыл правительство тудым высший наградаЛенин орден дене наградитлен.

Шолохов шке творчествыжлан служитлыше материал деке — калык ден явлений деке — непосредственно лишне, Вешенский станицыште постоянно ила. Но тудо илышым просто наблюдатла, изучатла велэ огыл. Тудо шке творчествыже денат, кече еда пашаж денат активно да мужественно полша. Тудын общественный деятельностьшо многообразный да тидлан тудо шуко энергийым пуа.

Шолохов деке шке шонымашышт да йодмашышт дене мият. Да чыла годымат, кунам айдеме нуждатла, Шолохов тудлан полша.

Михаил Александровичын мӧҥгыштыжат пеш просто да ойыртемынак уналан шокшо.

Донышто илышемла „Тихий Дон" ден „Поднятая целинам" шуко еҥ лудын мо, нине книга-шамыч келшат мо, читатель-шамыч кузе шонат, чынжымак Григорий Мелехов ден Аксиния Астахова лийыныт мо, манын мый установитлынем ыле...Вара пале лие: тидын нерген йодышташ—тиде просто сай огыл. Шолоховын книгажым кажнышт лудыт, тудын дене кугешнат. Шолоховский образ-шамыч тунар виян улыт, нуно читательын сознанийыштыже кажне кечын вашлиме казак ден казачка гаяк шижын шогымо, материальный илыш дене илат. Татарский хутор лӱм дене романыште возымо Калиновка хутор воктен эртен каймыда годым те простой казак деч йодыда гын,—Донышволымо тиде верыште Григорий первый гана Аксинья Астахова дене мутланен огыл мо,—кунам тудо, шарнеда, эше имньыж денетудын ӱмбак лишемын?—Тыланда даже икмогай удивлений дене ойлат: „Уке. Тыште чыла вере ошма. А Михаил Александровичын, Григорий ошмаште каен, манын, возымо огыл... Вот тудо вер—умбалне"...

Тиде казак-шамыч. А вот совсем вес читатель, даже шочмыжо денат Донысо огыл. Поездыште вагон проводниклан суровый, шонгырак ӱдрамаш ыле. Йӱдым поезд Миллерово деке лишемынат, мый тудын деч эр мартелан Миллерово шогалаш иктаж верым случайно от пале, манын йодым.

— А, те самый Миллеровыш огыда кае?

Мый, Вешенскийыш каем, маньым.

— Шолохов йолташ деке огыл?

Да ужаш кӱлеш ыле: тудын чурийже удивительно вашталте, шокшеште. Тудо мыланем чыла подробно ойлыш, кушан шогалаш сайрак, тушко кузе верешташ, эрдене умбакыжым кузе каяш,—икманаш, мый тудлан родной гае лийым. Тиде только тудлан: **мый Шолохов деке каем ыле.**

Вот тиде еҥ калык коклаште могай ила.

Ю. Лукин.

Отв. редакторын заместительже— *В. М. БОРИСОВ.*

АДРЕС РЕДАКЦИИ: Мар. АССР, г. Йошкар-Ола, Дом Советов, 4 этаж, № комнаты 69—70, № телефона 90.
Упол. Главлита МАССР А—472. Йошкар-Ола, 1-ая типография Маргосиздата.